

Fråga om en socialnämnd var skyldig att ompröva ett beslut om avslag på en ansökan om försörjningsstöd

I en anmälan, som kom in till JO den 10 april 2003, framförde AA klagomål mot Socialnämnden i Kristianstads kommun och socialsekreteraren BB. Av anmälan framgick i huvudsak följande. Elektriciteten i AA:s bostad stängdes av den 7 april 2003. När AA kontaktade socialförvaltningen angående detta uppmanade "socjouren" honom att återkomma den 10 april 2003, när hans ordinarie handläggare BB var i tjänst, samt att under tiden uppsöka härbärke. Han visste inte om det fanns något härbärke. När han tog ny kontakt den 9 april 2003 uppmanades han att kontakta elbolaget för att få "specifika fakturor".

I en kompletterande skrift anförde AA bl.a. följande. Han hade den 11 april 2003 fortfarande inte fått något besked från sin handläggare, eller socialnämnden, angående elavstängningen eller bistånd för april månad, trots att han lämnade in en ansökan om bistånd när han besökte sin handläggare den 4 april 2003. Han hade försökt få kontakt med arbetsledaren CC för att beskriva sin situation, men hon var oanträffbar. Inte heller någon annan på "socialen" kunde hjälpa honom, utan han blev hänvisad till BB eller arbetsledaren. BB kunde man bara nå mellan kl. 10 och 11 de dagar hon arbetade.

En föredragande vid JO:s expedition inhämtade den 7 maj 2003 upplysningar vid telefonsamtal med arbetsledaren CC vid Socialförvaltningen i Kristianstads kommun. Vid samtalet framkom bl.a. att AA hade beviljats s.k. "livsmedelsnorm" för perioderna den 4–10 april 2003 samt den 23–30 april 2003.

Anmälan remitterades därefter till Socialnämnden i Kristianstads kommun för utredning och yttrande.

Av nämndens yttrande framgick bl.a. att AA hade varit aktuell på socialförvaltningen sedan 1999 samt att han sedan dess också saknat inkomster. Nämnden uppgav härutöver i huvudsak följande.

Under de år AA varit aktuell på Socialförvaltningen har han bytt handläggare vid fyra tillfällen, senast i februari 2003 då BB övertog ärendet.

Av journalanteckningarna framgår att BB:s första sammanträffande med AA var den 5 mars 2003. Vid detta besök gör AA ansökan om försörjningsstöd för perioden

030310–030409. Det framgår av journalanteckningarna att diskussion förts ang AA:s bostad, då belåningen är mycket låg finns betydande tillgångar i fastigheten. Av denna journalanteckning framgår inte om diskussioner förts angående ansökan om sjukersättning (sjukbidrag). AA informeras vid besöket att ansökan skall kompletteras med fastighetstaxering, försäkringsbrev/faktura avseende fastigheten samt ta reda på, via mäklare, vad fastigheten har för marknadsvärde. Ansökan om försörjningsstöd för perioden 030310–030409 avslås av soc sekr BB den 31 mars 2003 p g a otillräckligt beslutsunderlag. AA lämnar in begärd komplettering den 2 april 2003.

Nästa journalanteckning är daterad den 8 april 2003, då AA via receptionen försöker få kontakt med BB p g a att elektriciteten blivit avstängd. Då BB inte är i tjänst den aktuella dagen (arbetar 50 %, onsd–fred) får AA träffa den socialsekreterare som har interna jouren. Med hänsyn till ärendets beskaffenhet samråder socialsekreteraren med en arbetsledare som beslutar att det är skäligt att vänta med eventuella insatser tills ordinarie socialsekreterare BB åter är i tjänst, vilket är den 10 april 2003. AA rekommenderas att uppsöka härbärgets för övernattning om han inte anser sig kunna bo i bostaden. Det framgår inte av journalanteckningarna om AA varit i kontakt med BB den 10 april.

Arbetsledaren CC går igenom ärendet den 8 maj då BB är sjukskriven sedan den 28 april. Brev skickas s d till AA med tid för besök den 13 maj 2003. Samma dag omprövas beslutet daterat 31 mars 2003, då AA lämnat in begärd komplettering, och han beviljas försörjningsstöd enligt riksnorm perioden 030310–030409 med 6231:- . Samtidigt handläggs AA:s ansökan för nästa period 030410–030509 och han beviljas försörjningsstöd i enlighet med ansökan enligt riksnorm med 5009:-. Ansökan om el-skulden avslås då behovet redan är tillgodosett genom tidigare utbetalningar (elektriciteten ingår i boendekostnadsberäkningen). Beräkningar och avslagsbeslut med besvärshänvisning skickas mot rek 8 maj 2003.

Vid samtal med BB framkommer att AA varit på inbokat besök den 4 april 2003. Vid detta besöket lämnar AA in ansökan för april månad. AA berättar inte för BB att elektriciteten kommer att bli avstängd inom kort. AA tog inte kontakt med BB den 10 april som han uppmanats göra, utan först veckan efter per telefon. Under detta telefonsamtal är AA mycket upprörd över att BB inte tagit kontakt med honom och förhört sig om han har mat hemma. BB informerade AA om att hörs han inte av görs tolkningen att de ekonomiska problemen lösts på annat sätt. Vad gäller el-skulden informerades AA att han måste lämna in de fakturor som inte är betalda för att beslut skall kunna fattas.

Efter genomförd utredning kan konstateras att de brister som föreligger är att BB inte har journalfört besöket den 4 april 2003 och det telefonsamtal hon haft med AA mellan den 11 april 2003 och 27 april 2003, samt att beslut på ansökan för april togs först den 8 maj. ---

Socialnämnden i Kristianstads kommun beklagar att ansökan för april månad 2003 ej har handlagts inom rimlig tid och rutinerna skall ses över för att dylikt inte skall inträffa igen.

AA gavs möjlighet att yttra sig över remissvaret men hördes inte av. I ett beslut den 16 februari 2004 anförde JO André följande.

I 27 § förvaltningslagen (1986:223) stadgas att om en myndighet finner att ett beslut, som den har meddelat som första instans, är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, skall myndigheten ändra beslutet om det kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part. Omprövningsskyldigheten kan utlösas bl.a. genom att den enskilde

överklagar ett beslut eller på annat sätt fäster myndighetens uppmärksamhet på något förhållande som får beslutet att framstå som uppenbart oriktigt. En omständighet kan vara "ny" på det viset att myndigheten får kännedom om den först efter beslutet. En senare inkommen skrivelse kan innehålla sådana klargöranden eller kompletteringar att en omprövning skall ske. Uttrycket "uppenbart oriktigt" täcker även fall då beslutet visserligen var riktigt vid tillkomsten men senare inträffade omständigheter gör att beslutet framstår som felaktigt eller olämpligt (jfr Hellners/Malmqvist, Förvaltningslagen s. 320).

AA:s ansökan om försörjningsstöd för mars månad (perioden den 10 mars 2003–den 9 april 2003) hade den 31 mars 2003 avslagits på den grunden att han inte hade kommit in med vissa begärda handlingar. Det finns inte skäl för mig att anlägga några synpunkter på det beslutet. När de begärda handlingarna kort tid efter beslutet kom in till förvaltningen borde detta emellertid ha föranlett förvaltningen att ta ställning till om beslutet skulle omprövas. Såvitt framgår av utredningen gjordes inte något sådant övervägande förrän den 8 maj 2003. Den tiden framstår som alltför lång.

Den 4 april 2003, vid besök hos BB på socialförvaltningen, lämnade AA in ansökan om försörjningsstöd för april månad (perioden den 10 april 2003–den 9 maj 2003). Denna ansökan behandlades först den 8 maj 2003 varvid han beviljades försörjningsstöd om 5 009 kr. Det är givetvis oacceptabelt att hans ansökan blev liggande, uppenbarligen helt utan åtgärd, i över en månad i avvaktan på beslut.

Jag måste konstatera att socialnämndens handläggning brustit i ovan nämnda avseenden. Den bristfälliga handläggningen fick särskilt allvarliga konsekvenser i AA:s fall, eftersom elektriciteten i hans bostad stängdes av den 7 april 2003. Han hade då, förutom s.k. livsmedelsnorm för perioden den 4–10 april 2003, inte fått någon utbetalning av försörjningsstöd sedan i vart fall den 5 mars 2003. Det är rimlig att anta, mot bakgrund av att han under lång tid endast hade uppburit försörjningsstöd för sin försörjning, att han hade små möjligheter att i det akuta skedet själv påverka sin situation. Trots att han vid åtminstone två tillfällen under april månad, av vilka det ena var vid ett telefonsamtal med sin handläggare, uppmärksammade socialförvaltningen på sin situation påskyndade inte det handläggningen av hans ärende.

Som socialnämnden har konstaterat, har även dokumentationen i biståndsärendet uppvisat brister.